

Aiq dwg neix couh dwg vunz gangj gij cingz laeg souh dinj haenx ba. Gawqyienz gaenq mbouj miz banhlap gouq ndaej mingh de, gou hix mbouj ndaej ienq mbwn ienq vunz ha!

Saedcej neix baenzlawz cungj yaek gvaq roengzbae. Couhcinj ngoenzngoenz cungj roxnyinh hojsouh gaetsim, hoeng cijaeu youq naj gyabuz caeuq song daeglwg lij doeg siujyoz neix, gou cungj cangguh giengienz, caiq gannanz hix yaek cengj aen ranz neix hwnjdaej mbouj hawj doemq roengzbae. Gou bungj daeuhndok Giuzanh gag boux ndeu ma daengz Mbanjdungcuz. Gij maegdae, aenbauz Giuzanh yungh gvaq haenx lij gveng youq gak ciengz ndawfuengz, gwnzde doek rim faenx. Youq ndawrongh ronghndwen moengzloengz haenx yienh ndaej siliengz dangqmaz. Moix baez ok dou bae guh hong, gou cungj aeu yawj baihgvas ciuq baihsuix. Gou hix mbouj rox gou vihmaz aeu yienghneix ciuqyawj seiqhenz, lumjbaenz yawj Giuzanh dwg mbouj dwg miz ngoenz ndeu dauqma lo. Gij simcingz siengsim haenx cungj geujheux gou, mbouj liux mbouj caenh. Hoeng mwh laemxsim guh saeh guh hong gvaq ndwenngoenz, couh ndaej dawz gij siengsim neix yo haiej ndaw simlaeg bae.

Gyabuz hix nai gou, naeuz saedcej cungj yaek gvaq ok aen maqmuengh ndeu daej. Dauqma ranz guh gienh saeh daih' it dwg, bouxlaux nienz gvaq betcib bi, samcib bi couh guhmaiq neix, daiq gou daeujdaengz aen Coengcej Sazmaj Mehcoj gingq-caeq.

Sazmaj, dwg bouxdaeuz mehmbwk ceiq hung Dungcuz, de daiq vunzlai dinghoenx vunzdig hoenx baez hingz baez, lai baez aeundaej goengcik daegbied. Vunz Dungcuz vihliux geiqniemh goeng-cik de, hwnq aen coengcej hawj de, yawjbaenz saenzlingz daej buiz, coh gingqungh de heuhguh "Sazmaj", eiqsei Vahgun dwg "buzcoj", dwg mehsaenz ceiq sang ceiq maenh'ak ndeu.

Ndaw coengcej gungq aen bienqndang "buzcoj", dwg aen liengj ndaem buenq hai buenq haep ndeu, baihgwnz bu baiz miz gij fanhoenz ceijfaiq hau duk baenz haenx, dawz liengj ndaem cang baenz aenliengj. Mehmbwk hensouj Coengcej Sazmaj haenx heuhguh "Dwnghsaz", de moix ngoenz dawz coengcej baet ndaej seuqsak, mbouj dam saek faen hoizbauq. Ndit seizcin ciuq geh mbawfaex daej, ciuq youq gwnzndang "buzcoj", fat ok gij rongh saenzmaed haenx. Boux mehsaenz Dungcuz dai ciuhgeq ndonjgvaq daej neix, mbouj rox bang geijlai mehmbwk vaqgej bae simsaeh nyapnyuk. De rox fungcingz Mbanjdungcuz, rox gij singq gengget Mbanjdungcuz, hix rox gij hoenz gyoengqlwg Dungcuz mued youq ndaw ndwenngoenz caemdingh haenx. Cuhlangz hix dwg, Niengzmeij hix dwg, Giuzanh gou hix dwg yienghneix. Gyoengqde youq gwnzmbwn roxnaeuz youq gwnz deih, cungj ndaej "buzcoj" baujyouh.

Youq gwnzloh dauqma, gyabuz doiq gou naeuz, ndeindei ninz ndiu ndeu ba, ranz rongh le, simcingz couh ndei lo.

Gou dingq vah gyabuz le, aendug ndawsim sikhaek ndaej gejhai. Gyabuz deng gvaq haujlai saehhaemz saehhoj, yawj ndaej ok saedcej de bienq yiengh liux caez, hoeng de ciuqgaeuq yiemzrwd. Neix mbouj cingq lumj fwen Dungcuz ciengq yienghhaenx ha:

Go mwngz vut gou haenq diuzsim, nuengx dwg duzbing ndang maj ndok.

Baez yaep da ngeihcib lai bi gvaqbae lo, caet cien lai hwnzngoenz, ngoenz gvaq ngoenz, caen gvaq ok maqmuengh daej.

Doengh bi neix, ndawyienh giethab banggunz gunggeng caeuq saenqhwnz lajmbanj, hwnghuh lijyouz. Cwngzyangz Bazcai dai 21 sigij cocej, cujyau dwg vunz luenh langh doihduz cauhaenz ndawmbanj heiq haesusatsat, raemxuq laeyaeng-yaeng haenx, seizneix gaenq bienq dauqma gij bya heu raemx saw seiz lwnyez yawjraen de. Gij gingjsaek geij cib bi gaxgonq Mbanjdungcuz bonj

Mehdajcawj Cwngzyangz



程阳厨娘

□ Liu Yenhungz sij Daznaz hoiz

廖献红 著 妲娜 译

或许,这便是所谓的情深寿浅吧。既然已无力回天,我也不能怨天尤人啊!

这日子总得活下去。即便每天都处于万分揪心的痛苦之中,但只要面对年迈的婆婆和两个还在上小学的儿子,我都会装出坚强,再难也要把这个家撑下去。我捧着求安的骨灰只身回到侗寨。求安用过的墨斗、刨子仍弃置在房间一角,落满了灰尘。在如烟的月色中显得无比凄凉。每次出门做活路,我都要朝左看看,朝右看看。我也不知道为什么要朝左右看看,似乎是在看求安是不是有一天回来了。缠绕着我的是无穷无尽的哀思啊。但当一头扎进生活里,就得把哀思深藏于内心。

婆婆也宽慰我,说日子总会挨出个希望的。回来的第一件事,这位年逾八十,三十岁便守寡的老人,领着我来到萨玛圣母祠敬供。

萨玛,是侗族最高的女首领,在御敌中百战百胜、屡建奇功。侗族人为了纪念她的功绩,为她建祠堂,视为神灵供奉,尊称“萨玛”,汉语为“大祖母”之意,是至高无上的女神。

祠堂里供奉着“大祖母”的化身,是一把半开半合的黑色雨伞,上面铺排有白色棉纸扎成的魂幡,将黑伞扮成了伞。守护萨玛祠的妇人叫“登萨”,每天将祠院打扫得一尘不染,不图一分回报。春日阳光透过枝叶,洒在“大祖母”身上,散发着神秘的光芒。这位从古代穿越而来的侗族女神,不知化解了多少妇女丢给她的烦心事。她懂得侗寨的风月,懂得侗寨的风骨,也懂得湮没在时光深处一个个家子嗣的灵魂。珠郎也好,娘美也罢,我的求安也如此。天上的他或他们,地上的我和她们,都会得“大祖母”的庇佑。

回来的路上,婆婆对我说,好好睡一觉,天一亮,心情就跟着亮了。

我又听进去,心结即被打开。婆婆沧桑历尽,看上去活得面目全非,依旧凛然。不正像侗歌所唱的那样吗:

哥凡你姣要丢我,妹是蚂蟥生骨头。

转眼二十多年过去了,七千多个日日夜夜,一天天挨,还真挨出了希望。

这些年,县上结合脱贫攻坚和乡村振兴,大办旅游。程阳八寨从21世纪初主要由放养牲畜造成的臭气熏天、污水横流,变回了儿时的山清水秀。数十年前侗寨原有的景致,在慢慢恢复或变得更好。每逢周末和节假日,鸣笙起舞,四面八方的游客来到侗寨赏鼓楼、观侗族大歌、品百家宴。尤其是2015年,贵广高铁全线通车后,动车在三江始发,地处偏僻的程阳随即融入了粤桂湘黔两小时旅游经济圈。眼前的景,让我荒芜的心,逐渐变得郁郁葱葱。原先在坚硬的工厂里微弱地喘息,现在回到这满眼的绿色中,我又可以大口大口地呼吸了。真的,回到侗寨,人才觉得踏实。

求安是意外工伤,公司补给家属一笔钱,再加上多年的积蓄,我和婆婆商量,决定在自留地上建一栋新房。但地基不够宽,如建纯木楼,要伸出挑手,得多占地,且造价比砖混水泥楼高。当时,寨子里已有好几户人家拆除百年木楼建砖房了。装修时在外面镶上木板,从外观看,还是像木楼。大家都认同这种做法,我们也建起一栋内里水泥、外里木质的楼房。然而,这座楼,却成了一道伤口,猝不及防地出现在全家人的生活里。

在景区全面治理改造工程启动后,我们倾其所有建起的楼房,突然成了违规建筑,说是破坏了整个景区的格调,且占用农保地。呕心沥血建成的三层楼才住两年就要被拆掉了。

那天,县、乡、村的干部上我家,说要拆我家的楼房,我们孤儿寡母正围桌吃饭。听到这样的消息,我心里一个激灵,牙齿碰到碗上面陈年磕碰留下的豁口,一阵麻酥。

凭什么?我想不通啊!

那晚,月亮极大,就挂在楼顶上,似乎只要我爬上楼去,就能一步跨过去摘下月亮。可是,眼前这个坎我却难以跨越。婆婆更是以泪洗面,天天让我去找公家单位理论。

(3)

miz haenx, menhmenh dauqfuk roxnaeuz bienq ndaej engq ndei. Moix bungz ngoenz singhgiz satbyai caeuq ngoenzciet ngoenzgyaj, gyoengq Dungcuz boq venz diuq foux, gij hekyouz daiq seiq mienh bet fueng daeujdaengz Mbanjdungcuz yawj laeuzgyong、dingq fwen Dungcuz, gwn laeujbakranz. Daegbied dwg 2015 nienz, Gveigvangj gauhdez daengxsienq doeng ci le, doenghci youq Sanhgyangh hainduj fatci, Cwngzyangz aen dieg bienrungh neix sikhaek yungzhaej ndaw gvaengh ginghci lijyouz song diemj cung Yez Gvei Siengh Genz. Yawjraen gij gingj-siengq dangqnaj, hawj aen sim fwzfadfad gou menhmenh bienq ndaej soengswt cwxcaih. Gaxgonq youq ndaw gunghcangj cengqgengz guh hong, naiqnueknuek, ajngaeb ngebgeb, seizneix dauqma aen dieg gizgiz heuswdswd neix, gou youh ndaej aj bak hung diemheiq lo. Caen dahraix, ma daengz Mbanjdungcuz, sim cij roxnyinh dabsaed.

Giuzanh dwg saeh goengsieng loeklak, gungh-swh bouj hawj vunzranz bit cienz ndeu, caiq gya lai bi rom miz gij cienz haenx, gou caeuq gyabuz siengliengz, gietdingh youq gwnzdieg gaglouz hwnq aen ranz moq ndeu. Hoeng giekrantz mbouj gaeuq gvangq, lumj hwnq laeuzfaex, yaek iet ok fwngzrap, ndaej lai ciemq dieg, caemhcaiq cauhyaq beij laeuz suijniz sang. Dangseiz, ndawmbanj gaenq miz geij hoh vunz cek laeuzfaex gvaq bak bi bae guh ranzcien lo. Mwh cang ranz, youq baihrog sieng hwnj benj, daiq baihrog yawj, lij dwg lumj laeuzfaex. Caezgya cungj nyinhdoengz cungj guhfap neix, dou hix hwnq baenz aen ranzlaeuz baihdaw yungh suijniz、baihrog yungh faex guh ndeu. Hoeng, aen laeuz neix, cix baenz diuz baksieng ndeu, sawqmwh ok youq ndaw saedcej daengx ranz vunz.

Youq dieg gingjih cienzmienh ceihleix gajcauh gunghcwngz haidoengh le, dou dawz ok sojmiz ngaenzcienz cij guh baenz aen ranzlaeuz neix, sawqmwh baenz le aen laeuz famhgvi guh ndeu, naeuz dwg buqvaih le gij gekdiuh daengx aen gingjih, caemhcaiq ciemqyungh gij diegbaujhoh nungzyez. Sam caengz ranzlaeuz dou caenhsim caenhrenz guhbaenz haenx cij youq le song bi couh yaek deng cek bae lo.

Ngoenzhaenx, gyoengq ganbu yen、yangh, cunh hwnj ranz gou daej, naeuz aeu cek ranzlaeuz ranz gou, dou lwggyax mehmai qingq naengh daiz gwn haeux. Dingq daengz gij siusik neix, ndawsim gou fwtfat saenz dwk, heuj bungq deng giz veuq aen vanjgaeuq, mazmwnh dangqmaz.

Baengh gijmaz? Gou siengj mbouj doeng ha!

Haemhaenx, ronghndwen gig hung, couh venj youq gwnz dingjlaeuz, lumjnaeuz cijaeu gou benz hwnj laeuz bae, yamq ndeu hamj gvaqbae couh ndaej mbaet ronghndwen roengzdaej. Hoeng, aen gumz dangqnaj neix gou cix nanz hamj ndaej gvaqbae. Gyabuz engq dwg raemxda lae rim naj, ngoenzngoenz naeuz gou bae ra danvih goenggya gangj dauhleix buenq deng loek.